

'SLOBODNA' U SVIJETU RADIOVALOVA KLUB RADIOAMATERA VIDOVA GORA G

Kad naučim slagati

Njih troje, David Kelava, Špiro Pave Alfirević i Lorena Vladislavić, petaši su, najmlađi radioamateri koji bi, polože li ispit, u svibnju trebali postati punopravnim članovima kluba. Sat teorije, sat prakse - sve to, kažu, smatraju zabavom

PIŠE **IVANA GOSPODNETIĆ**
 SNIMILA **IVANA MRĐEN**

U vrijeme brzih izvora informacija, raširene komunikacije putem interneta i raznih aplikacija, mladi koji komuniciraju putem radiovalova mnogima će se učiniti neobičnima. A upravo se time bave radioamateri i to njih oko šest milijuna širom svijeta, među njima i više od dvije tisuće u Hrvatskoj iz stotinjak radioklubova, pa tako i dvadeset devetero Bračana Radiokluba "Vidova gora" iz Supetra.

Koristeći suvremenu radijsku opremu održavaju bežičnu komunikaciju s prijateljima, članovima obitelji ili pak potpunim strancima. Zamišljate li ih kao neobične ljude koji sa svojim antenama proviruju iz svojih podruma, varate se. Bračke radioamateure zatekli smo u njihovu novouređenom i dugo očekivanom prostoru stare jednokatnice u supetarskoj luci. U kutu radioprijamnici, odašiljači, računala, po zidovima plakete, zahvalnice, nagrade, a na ormarima pehari.

- Ovaj smo prostor dobili prošle godine od Grada i dvostruko je veći od prijašnjeg koji je imao samo deset kvadrata. A i ovaj je mali kad se svi skupimo. U ovom smo dijelu sredili radionicu, ovdje je prostor za primopredajne sekcije, ovo je stol za učenje, a imamo i malu odvojenu kancelariju gdje se okupljaju stariji, upućuje nas "naj-

stariji" brački radioamater Ivica Pavišić.

- Radioklub ima i priličan broj starijih članova koji odraduju malo teže poslove i natjecanja, a to su Željko, Tino, Rade, Stjepko, Jakša, Nino te Jadran i Alvin, trenutno studenti u Zagrebu - kazuje Pavišić.

SKRIVENI SIGNALI

Osnovani 1972. godine, klub je i dalje vrlo aktivan. Štoviše, pomladuje se. Ivicu Pavišića smo, naime, zatekli u društvu najmlađih radioamatera, troje petaša koji se pripremaju za ispit u svibnju. Kad ga polože, postaju punopravni članovi kluba. Do tada, uz sat teorije, sat prakse, polagano ulaze u svijet radiovalova.

- Ne smeta mi ovo dodatno učenje. Volim sve što je bazirano na matematici, volim fiziku, kemiju premda još te predmete nemam u školi. Rado listam knjige starije sestre, a i tata me mnogo uči. On je diplomirani strojar i ja ću ići u tom smjeru. Zato sam se tu i upisao. Ne znam što mi je zanimljivije, teoretski ili praktični dio, još je mnogo lekcija pred nama, otkriva mi Špiro Pave Alfirević, mladi i ambiciozni petaš.

- Iskreno, ja jedva čekam naučiti slagati špijunske bube, to mi je najdraže i vjerojatno ću špijunirati Špira, upada David Kelava zadovoljno se smješkajući.

- Mislim da je za radioa-

Marin Đujić i Tonči Franulić tijekom RTTY natjecanja

David Kelava, Špiro Alfirević i Lorena Vladislavić s Ivicom Pavišićem

PODINAMA NIŽE USPJEHE, JEDAN OD VRJEDNIJIH JE I ŠKOLA ZA NAJMLAĐE, A BRAČKI SIGNAL 'DOBACE' SVE DO JAPANA

ti bube, špijunirat ću Špira

Ratna radioveza s BiH

•• Od svog osnutka 1972. godine, radioklub Vidova gora aktivno je radio na održavanju radioveza, obuci mladih operatera, za što klub dobiva niz priznanja i diploma. Zbog Domovinskog rata početkom 1990. godine radioklub je prisiljen svoje prostorije ustupiti tadašnjem Kriznom štabu. Tako je u tom prostoru ostala sva oprema, učionica, antenske instalacije. Članovi su se ipak

nastavili sastajati po privatnim kućama, a natjecanja održavali iz kamp-prikolica i sličnih objekata uz pomoć agregata. Bilo je to jedino razdoblje kada je obuka mladih bila prekinuta. No, upravo se u to vrijeme pokazala najvažnija uloga radioamatera. U supetarskom se hotelskom naselju "Palma", gdje je bilo smješteno oko tisuću izbjeglica, postavila posebna radiostanica s antenom. Telefonske veze s BiH tada su bile prekinute pa su radioamateri dnevno znali prenositi i na stotine poruka zabrinutih ljudi koji bi stajali u redovima ne bi li doznali pokoju informaciju o prijateljima i članovima rodbine.

ticama, radioamateri uspostavljaju jednostavne kontakte, predstavljaju se. Čitamo to sve s ekrana, ali ne odgovaramo. Mladi trojac jedva čeka i sam uspostavlja kontakte. No, moraju položiti ispit, naučiti kako profesionalno i odgovorno komunicirati. Tada mogu kupiti i vlastitu radiostanicu koju smiju koristiti.

A sudjelovat će i na natjecanjima, baš poput njihovih starijih kolega. Povedeni znatiželjom kako to izgleda, posjetili smo ih ponovno tijekom vikenda. Naime, svake se subote održava neko od digitalnih natjecanja na svjetskoj razini. Radioklub Vidova gora sudjeluje na njih petnaestak godišnje. Počinju obično u popodnevnom satu, a traju od 12 pa do 48 sati neprekidno. Članovi se kluba izmjenjuju svakih nekoliko sati, obično rade u grupama po dvoje, noćnu smjenu odraduju stariji operatori, a mladi opet ujutro preuzimaju tastature. Prvi je došao Marin Dujić, a uskoro mu se pridružio i Tonči Franulić, oboje srednjoškolci i dugogodišnji članovi kluba. Dio noćne smjene preuzet će i Josip Martinović, također "stari" član kluba i gimnazijalac.

čunalo digitalizira i pošalje je za samo deset sekundi. I to je uglavnom to.

Bit je odraditi što više država i radiostanica općenito, upućuje me Marin, učenik četvrtog razreda splitskog MIOC-a i član ovoga bračkog radiokluba već šest godina.

- Dok pričate, pokupio sam već dvojicu. I to Rusa, dobacuje nam Tonči. On je "friški" gimnazijalac i još usklađuje obveze učenja i ovog hobija kojemu je vjeran više od tri godine.

- Ovaj klub je vrlo uspješan, bili smo prvi u Europi na nekim natjecanjima. Nije to loše. Ja sam bio jedan od tih s europskim uspjehom. Kod kuće imam i par diploma, i ne pamtim za što točno. Naime, rezultati obično dolaze dosta kasnije nakon natjecanja, zato što treba sve to obraditi i govoriti nadalje Marin, pa na čas zaustavlja razgovor.

- Španjolac. Evo. Dakle, kliknem na njega i pritišnem. No, ako netko u sekundi uleti ispred vas, izgubili ste ga. Inače, znamo ostvariti oko dvjesto do tristostvo veza iz ovog prostora. S natjecateljske lokacije na Vidovoj gori, znali smo ih ostvariti i tisuće - nastavlja Marin.

I Marin i Tonči namjeravaju nastaviti školovati se u smjeru tehničkih znanosti i fizike.

- Svakako je najzanimljivije lemiti elektroniku. U školskom je programu "tehnički" usmjeren teoretskim znanjima, a ovdje smo imali priliku to nadopuniti i praktično primijeniti, zato i volimo dolaziti u klub - govori mi još Tonči.

Tu zaustavljamo razgovor i puštamo ih da u miru nastave s radom. Pred njima je duga noć u kojoj se skriva mnogo signala koje valja pohvatati.

materizam podjednako važan taj praktični kao i teoretski dio, jer se nadopunjavaju, vraća nas na temu Lorena Vladislavić, jedina djevojka u ovoj skupini pokazujući skriptu.

Možda jesu mladi, ali uče brzo, premda je riječ o gradivu koje bi inače usvajali tek u srednjoj školi. Dok uče kako radi radio, slažu i svoje prve eksperimentalne ploče s desetak elemenata. Leme dijelove i to, govore nam, smatraju zabavom. Stariji kolege slažu i kompliciranije stvari, no do toga još treba doći. Samo je prošle godine iz njihove radionice izašlo šest multivibratora za učenje telegrafije, četiri detektora metalnih predmeta visoke osjetljivosti, a pri završetku su i minijturni FM predajnici s mikrofonom, poznati kao "špijunske bube" kojima se veseli Kelava. I premda se svi slažu kako je i teorija važ-

na, onog trena kad je njihov učitelj Pavišić upalio radio i šum odao skrivene signale vidljive na računalnom ekranu, svih nas je obuzelo slatko uzbuđenje i znatiželja pa smo se sjatili oko monitora.

- Računalo je programirano tako da u ovom šumu prisutnom u radioemisijama izvlači signal. Signali, su naime, skriveni u šumu koje mi, pomoću digitalne tehnologije odvajamo i prikazujemo na monitoru, a malim snagama možemo se "dobaciti" čak i do Japana - pojašnjava nam Pavišić.

NATJEČU SE I DO 48 SATI

Dok pričamo hvatamo signale iz Ukrajine, Belgije, Francuske. Čak i u ova doba sveprisutnih SMS-ova i raznoraznih aplikacija, fascinira nas ova "jednostavna komunikacija". U njima poznatim i definiranim kra-

Nagrada 'Faust Vrančić' iz 2009.

•• Nagrada, priznanja, diploma kroz svoje je dugogodišnje djelovanje radioklub stekao toliko da ne stanu sve na zid. No, neke, poput Kupa Jadrana koji im je zbog četiri uzastupne pobjede dodijeljen u trajno vlasništvo, posebno se pamte. Pamti se i 2014. godina kad je u DIGI natjecanju BDM tada dvanaestogodišnja Paulina Marić osvojila prvo mjesto u svojoj kategoriji radeći sa samo 50W izlazne snage. Iste je godine u kategoriji EU PSK DX mlada ekipa zauzela drugo mjesto u svijetu u svojoj kategoriji. Uz predan rad s mladima i još mnogo drugih uspjeha na natjecanjima mladih tehničara, klubu je dodijeljena i godišnja nagrada Nikola Tesla koju dodjeljuje Izvršni odbor Hrvatskog radioamaterskog saveza. Najvrjednijom smatraju nagradu "Faust Vrančić" koju dodjeljuje Hrvatska zajednica tehničke kulture. Dobili su je 2009. godine za doprinos razvoja tehničke kulture u toj godini, a ponose se i Godišnjom nagradom grada Supetra.

'BILI SMO PRVI U EUROPI'

- Ovo je RTTY natjecanje. Nije čak ni naročito komplicirano. Treba znati osnove radioamaterizma i način kako se sve obavlja. Unaprijed se pripreme poruke koje se šalju i cijela je stvar u tome da se na vrijeme pronađe osoba s kojom se želi pričati. Ona šalje poziv, a vi joj morate odgovoriti tako što joj šaljete tu unaprijed pripremljenu poruku. Postoji točan sistem po kojem se radi. Na primjer, poruku koja bi se čitala jednu minutu ra-